

"Du^{ân}, mày xem th^ờng tⁱⁿh^ong nào dám đ^òi m^ǔ c^á a tao"

Khi di c^ó t^om m^{ìn} B^{ắc}, tôi là đ^òi đ^òi tr^òng đ^òi 4 - ti^{ểu} đoàn 52, sau đ^òc đ^òi v^à đ^òi đ^òi t^òng hành dinh s^ố đoàn 32. S^ố đoàn này sau đ^òi thành s^ố đoàn 4 dã chiⁿ, sau l^ài đ^òi tên là s^ố đoàn 7 B^{ắc} binh.

Ngày m^ùi t^oB^{ắc} vào, đ^{òn} v^à đóng t^oi Qu^{ảng} Ng^{ãi}, ch^áa có chiⁿ tr^òn g^ì, binh s^ĩ ch^á lo s^áa sang doanh tr^{ại}, lau chùi vũ khí và h^uc t^ốp qua loa ngày m^áy gi^ó, n^{ên} vui v^à l[ ]m. H[ ]n n[ ]a, gi^á sinh ho[ ]t[ ] đ[ ]ây quá r[ ], 1 đ[ ]ng 3 qu[ ] tr[ ]ng, 4 hay 5 đ[ ]ng m[ ]t con gà n[ ]nh em ai c[ ]ng th[ ]a ti[ ]n.

Khi l[ ]y, t[ ]ng tham m[ ]u tr[ ]ng là trung t[ ]ng Nguy^{ễn} Văn Hinh. Ông này ngh[ ] ch v[ ]i th[ ] t[ ]ng Ngô Đinh Di^m. T[ ] l[ ]nh s^ố đoàn 32 là trung tá Nguy^{ễn} H[ ]u C[ ]o, cùng phe v[ ]i trung t[ ]ng Hinh. Binh s^ĩ hoang mang v[ ]c[ ]ng, v[ ]i ng[ ]ày n[ ]o c[ ]ng nghe đài phát thanh Quân đ[ ]i ch[ ] trích th[ ]ng. Nh[ ]ng binh s^ĩ l[ ] ngo[ ]ài B^{ắc} v[ ]o, 90% l[ ] công gi[ ]o và ai c[ ]ng l[ ]ng h[ ] th[ ] t[ ]ng Di^m, v[ ]i gia đ[ ]nh h[ ] đ[ ]cc Ph[ ] t[ ]ng l[ ]y di c[ ] giúp đ[ ]. Nhi[ ]u bu[ ]i h[ ]c t[ ]p, anh em đ[ ]u th[ ]c m[ ]c v[ ] tình tr[ ]ng n[ ]ày.

Tôi bao giờ cũng khuyên anh em bình tĩnh và ca t^{ính} th^ứ t^ửng, nên đừng c^ám anh em có c^ám tình. Anh em thu^{ộc} đ^{ội}i đ^{ội}i t^{ính} hành dinh s^ố đoàn, ^to^{àn} ngay b^{ên} t^o l^{ên} mà trung tá Có là t^o l^{ên} s^ố đoàn, và thi^{ếu} tá Nguy^{ễn} VĨnh Nghi là tham m^{ưu} tr^{ưởng}. Trung tá Có th^ứng v^{ui}ng m^{ột} s^ố đoàn nên thi^{ếu} tá Nghi luôn luôn ^to^{àn} b^{ên} t^o l^{ên}. Ông là ng^{ười} i r^{ất} k^{ín}h lu^{ôn} và t^o t^o, ch^ỉc^ó ông bi^{ết} là khi h^uc^hp anh em đ^{ều} có thi^{ếu} n c^ám và kính tr^{ưởng} th^ứ t^ửng, nh^{ưng} ông kh^{ông} có thái đ^ộ g^ì, và v^{ui}n qu^ý m^{ìn} chúng tôi.

Binh sĩ vào ngày Ch^{ín} Nh^{âm} t^{ết} đi xem l^à ng^{ười} i đ^{ượ}y nh^à th^ứ, và r^{ất} có tr^ởt t^o, nên đừng c^ám cha x^u hài lòng l^àm. M^{ỗi} l^{ần} đ^{ến} thăm cha x^u, ông đ^{ều} u khen ng^{ười} i binh sĩ h^ut l^ài, và nhi^{ều} l^{ần} m^{ỗi} i tôi ăn c^ám. Trong câu chuy^{ến}, ông ca ng^{ười} i th^ứ t^ửng Di^{ệm} và ông tin r^{ất} ng^{ười} i Nam sau này sẽ đ^{ến} c^ác l^àp, t^o do và ph^{ản} th^ứnh.

Ông h^ui tôi nghĩ g^ì v^ề th^ứ t^ửng, tôi cũng tr^ò l^òi là tôi ^to^{àn} h^u th^ứ t^ửng h^ut m^{ìn}h, và r^{ất} m^ỗng đ^{ến} c^ác di c^á vào đ^ây, c^á h^u nh^à tôi đ^{ến} u di c^á và đ^{ến} c^ác gi^úp đ^{ến} đ^{ến} nh^à c^á y^{êu} n. Ông k^ể cho tôi nghe v^ề s^ố kh^ô s^ố c^áa dân chúng ^to^{àn} đ^ây đ^{ến} i th^ứ c^áng s^ốn nh^ư th^ứ nào, nh^{ưng} t^o là nh^{ưng} ng^{ười} i Công giáo: nh^à th^ứ v^{ui}ng l^àng và b^{ên} canh ch^{óng} ch^{ết} ch^{ết}, cha kh^{ông} đ^{ến} c^ác đ^{ến} đ^âu, v^ì b^{ên} theo dõi sát.

Th^ứy tôi ^to^{àn} h^u th^ứ T^ửng, ông m^ỗng l^àm. Nhi^{ều} l^{ần} đ^{ến} Hu^ế, ông đ^{ến} u r^{ất} tôi đ^{ến} theo. Ý ông mu^{ốn} đ^{ến} a tôi vào thăm ông Ngô ĐÌnh C^ửn mà ông th^ứng g^{ọi} là c^áu C^ửn. Tôi ng^{ười} c^án nhiên h^ui ông, sao g^{ọi} i là c^áu, v^ì ông C^ửn đ^ã nhi^{ều} tu^{ổi}. Ông nói ngoài n^{ày}, các con quan khi c^{òn} nh^ư đ^{ến} c^ác ng^{ười} i ta g^{ọi} i là c^áu. Ông C^ửn v^ì ch^{óng} a có v^ề, ng^{ười} i ta c^á quen g^{ọi} i là c^áu.

Tôi h^ua v^ề i ông là s^ố đ^{ến} đ^{ến} thăm ông C^ửn sau. Khi ^to^{àn} Hu^ế v^ề, ông nói là ông có thăm c^áu C^ửn, k^ể cho c^áu nghe v^ề tôi, và c^áu thích l^àm. C^áu nói v^ề i cha là C^áu mu^{ốn} g^óp các s^ĩ quan và h^u s^ĩ quan tr^{ong}. Theo c^áu, các s^ĩ quan cao c^{ấp} đ^{ến} u có liên h^u v^ề i Tây nhi^{ều}, và h^u u h^ut đ^{ến} u ^to^{àn} h^ut t^ửng H^{ìn}h. C^áu nói n^{ếu} u tôi ch^{óng} a v^ề Hu^ế đ^{ến} c^ác, thì s^ố cho ng^{ười} i li^{ên} l^àc v^ề i tôi.

Qu^ý nhiên đ^{ến} m^{ột} tu^{ần} sau, thi^{ếu} tá Nguy^{ễn} VĨnh Ch^{âu} (sau l^{ên} trung tá, giám đ^{ốc} nha chíⁿ tranh t^{âm} lý) vào thăm tôi, mang cho tôi nhi^{ều} tài li^{ệu} u nói v^ề thân th^ứ và s^ố nghi^êp c^áa th^ứ t^ửng Di^{ệm}, k^ể c^á nh^{ưng} tin v^ề trung t^ửng H^{ìn}h ch^{óng} đ^{ến} i th^ứ t^ửng nh^ư th^ứ nào, và c^á các giáo phái n^ha.

Tôi quay ronéo các tài li^{ệu} u n^{ày}, cho ph^{ản} bi^{ết}, kh^{ông} nh^{ưng} ^to^{àn} v^ề i tôi, mà cho c^á các đ^{ến} v^ề b^{ên} ^to^{àn} Qu^ýng Ng^{ãi} n^ha. Anh Ch^{âu} vui m^ỗng l^àm, t^o đó g^{ọi} i tài li^{ệu} u đ^{ến} u cho tôi ph^{ản} bi^{ết}.

Một hôm vào khoảng 10 giờ, một anh trung sĩ ban mật mã Truy^{ền} tin đ^{óng}n cho tôi hay, có một công điện một c^ha trung tá Có Hu^{ân} gⁱi v^ề. Nội dung như sau:

Th^ờng s^ố đ^{óng}n thăm Qu^{ảng} Ngãi ngày g^àn đây chu^{ẩn} b^ị s^{ìn} sàng đ^{óng} l^{ính}

Tôi hoang mang vô cùng, t^{ại} sao công điện không nói rõ là chu^{ẩn} b^ị đ^{óng}n th^ờng, hay ph^{ản} đ^{óng} T^{ín} T^{h_{ính}} t^ờng. Tôi li^{ên} cho một h^us^ĩ quan thân tín, ngay đêm đó v^ề Hu^{ân} báo cho anh Ch^{âu} hay. Có Hu^{ân}, anh Ch^{âu} cũng đ^{óng}c tin là đ^{óng}tá Tr^{ường} V^{ăn} X^íng, t^{ại} l^{ính} Quân khu II, cũng là một c^ha trung t^ờng Hinh, có một phiến h^ợp v^ề trung tá Có và m^{ột} y s^ĩ quan cao cấp, đ^{óng} l^{ính} khi th^ờng đ^{óng}n Qu^{ảng} Ngãi, thì ch^ỉt v^ền và ph^{ản} đ^{óng}.

Th^ờ là th^ờng đ^{óng}c đ^{óng}ngh^é h^ợy b^ị chuy^{ển} đi thăm Qu^{ảng} Ngãi. Ch^ỉ đ^{óng} Qui Nh^{ơn}, r^{ồi} v^ề Sài Gòn.

Sau đó ít lâu, trung t^ờng Hinh, t^{ại}ng tham m^{ột} u tr^{ường} đ^{óng}c thay th^ờng b^ị thi^{ếu} t^ờng Lê Văn T^u. Trung tá Có cũng r^{ồi} s^ố đoàn đ^{óng}tá D^{ương} Quý Phan thay th^ờng, và trung tá Hoàng V^{ăn} L^{úc} làm tham m^{ột} u tr^{ường}, đ^{óng} lo ti^{ếp} thu^{ộc}n c^{òn} l^{ại} c^ha t^{ính} Qu^{ảng} Ngãi v^ề ph^{ía} Nam giáp đ^{óng}n Qui Nh^{ơn}. B^ị t^{ại} l^{ính} s^ố đoàn ti^{ến} ph^{óng} ra đóng t^{ại} sông V^ị, và h^uu c^ử v^ền đóng t^{ại} th^ị xã Qu^{ảng} Ngãi. Tôi là ch^ỉt huy tr^{ường} h^uu c^ử s^ố đoàn.

Đài Quân đ^{óng}i cũng ch^ỉm d^{ứt} vi^c đ^{óng} Kích th^ờng t^ờng. Anh em binh s^ĩ v^ô cùng m^{ột} ng r^õ, c^{àng} n^h h^u th^ờng h^un. Khi th^ờng g^òp kh^ó khăn v^ềi quân Bình Xuyên, tôi và trung úy Tr^{ần} V^{ăn} Minh b^{àn} nhau trình v^ềi t^{ại} l^{ính} s^ố đoàn đánh đ^{óng}n l^{óng} h^u th^ờng. Anh Minh và tôi l^{ên} g^òp đ^{óng}tá Phan kho^{ảng} 9 giờ t^{ại} b^ị t^{ại} l^{ính} ti^{ến} ph^{óng}, t^{ại} xe ng^ó c^ha ông (ngày n^{ày} b^ị t^{ại} l^{ính} l^àm vi^c và ng^ó ngay t^{ại} l^{ính}, riêng t^{ại} l^{ính} ng^ó trên xe đ^{óng}c c^hi bi^{ết} thành ph^{óng} ng^ó). Chúng tôi trình ý ki^{ến}n, đ^{óng}c ông ch^ỉp thu^{ộc}n ngay, và b^ị o: thì hai trung úy th^ờo ngay công đ^{óng}n h^u tôi. Tôi nh^é đ^{óng}i ý công đ^{óng}n nh^é sau:

Toàn th^ờng qu^{ốc} n^hân thu^{ộc} c s^ố đoàn 32 r^{ất} b^ị t^{ại} m^{ất} v^ề hành đ^{óng} g^{ây} h^un c^ha quân Bình Xuyên, k^{ính} xin thi^{ếu} t^ờng t^{ại}ng tham m^{ột} u tr^{ường} ch^ỉp thu^{ộc}n cho s^ố đoàn 32 v^ề d^{óng} l^{ính} Bình Xuyên. Toàn th^ờng s^ĩ quan, h^us^ĩ quan và binh s^ĩ S^ố đoàn 32 nguy^{ễn} h^ut l^{òng} trung thành v^ềi th^ờng Ngô ĐÌnh Di^m
Công đ^{óng}n đ^{óng}c g^òi v^ề b^ị t^{ại}ng tham m^{ột} u ngay đ^{êm} n^{ày}, ngày hôm sau đ^{óng}c đ^{óng} trên đài phát thanh.

Thi^u tⁱⁿh T^{ín}, tⁱⁿh tham m^u tr^{ong} đánh đⁱn khen s^o đoàn và nói th^ờ tⁱⁿh r^{ất} hài lòng. Sau đó, s^o đoàn 31 c^a đⁱt tá Tôn Th^{ít} Đính, và các ti^u khu ^o quân khu II đ^u theo s^o đoàn 32 đánh đⁱn v^à ^ong h^u th^ờ tⁱⁿh. Anh Minh và tôi đ^oc đⁱt tá t^o l^{on} s^o đoàn gⁱi l^{ên} khen và cám ^{nh}.

Sau khi ti^p thu xong, S^o đoàn l^oi đ^oc đⁱt tên là s^o đoàn 4 và đⁱt tá Tôn Th^{ít} X^íng làm t^o l^{on} s^o đoàn, thay th^ờ đⁱt tá D^ong Quý Phan v^à coi Quân tr^{on} Sài Gòn. B^o t^o l^{on} s^o đoàn đ^oc di chuyⁿ v^à Biên Hòa, đóng t^oi nh^à Dù. B^o ch^u huy trung đoàn 10 và 11 đóng t^oi Tam Hi^p, trung đoàn 12 đóng t^oi Bà R^a.

Tr^olc k^{hi} di chuyⁿ vào Nam, b^o t^o l^{on} s^o đoàn 4 đóng t^oi Đà N^g c^o m^uy tháng, đ^o s^op x^op và đⁱt tàu. Trong th^ời gian này, vì ch^ung b^on r^on l^{on}m n^{ên} nh^ung đ^on v^à tr^oc thu^uc B^o T^{ín} L^{on}h, nh^ut là Đ^oi đⁱCông binh, gi^úp dân chúng s^oa đ^ocng làm c^uu. Binh sĩ r^{ất} có k^h lu^ut n^{ên} đ^oc dân chúng qu^ý m^un l^{on}m.

Có h^usⁱ Nguyⁿ M^unh H^{ùng}, là đ^ot^o vi^{en} ^ov^{án} ph^òng, m^ut h^òm xin t^oi l^ãn h^ung tr^olc, đ^o có ti^un g^oi cho em m^ui di c^o t^oB^oc vào c^on ti^un mua t^o đⁱn và sách v^à. Tôi xui anh Sao kh^ong vi^t th^ờ xin thi^u u tⁱⁿh T^{ín} xem, c^o k^hr^o hoàn c^unh, th^ờ xem ông có th^ong anh em kh^ong. Th^ờ là tôi gi^úp anh ta th^o m^ut th^ờ xin đ^ong tên h^usⁱ H^{ùng}. Đ^o 3 tu^un sau, s^o đoàn nh^un đ^oc m^ut công đⁱn g^oi h^usⁱ H^{ùng} l^{ên} trình di^un đⁱt tá t^o l^{on} Quân khu. Anh em trong đ^on v^à ai c^ung ng^oc n^hien, ri^êng tôi và H^{ùng} bi^ut là th^ờ có k^ht qu^u.

H^usⁱ H^{ùng} đ^oc đⁱt tá t^o l^{on} trao l^oi qu^à c^a thi^u u tⁱⁿh t^ong tham m^u tr^{ong}, g^om 2 cu^un t^o đⁱn, m^ut vi^t máy Pilot và nhi^u u t^op v^à. Sau đó đⁱt tá c^on cho đ^ong s^o th^{êm} 15 ng^{ày} p^ép đ^o v^à th^ăm em.

T^o đó, anh em ai c^ung th^{íc}ch^u v^à c^o ch^u c^a v^à t^{ân} t^ong tham m^u tr^{ong} Quân l^oc Vi^t Nam C^ong H^{òa}. Đ^oc bi^ut t^o Đà N^g, tôi đ^oc d^o bu^ui ra m^ut phong trào C^{ách} m^ung qu^oc gia, có ông c^o v^àn Ngô Đ^{ìn}h C^on tham d^o. Ông m^uc áo dài đ^en, đ^ou đ^oi kh^ăn đ^ong, c^o ch^u r^{ất} khiêm t^on khi đ^oc gi^úi thi^u.

Sau bu^ui ra m^ut là v^à k^hch th^ờ V^õ H^u, nói v^à t^{âm} tr^ong c^a H^u Qu^y Ly t^oi sao ph^òi đ^ong d^oy

tru^t ph^ó nhà Tr^{ần}. Tôi nh^é trong v^ề k^ếch có câu th^ứ do H^ồ Quý Ly nói: Vua không ra vua mà quan ch^{óng} ra quan, nên ta bu^c lòng ph^ói hô ph^ó đ^ò. Lúc đó ông Ngô Đình Di^m còn làm th^ứ t^{ín}g và ông B^ùo Đ^{ìn}h làm qu^{ốc} tr^úng. Sau vào Nam có cu^cc b^é phi^ú u tru^t ph^ó B^ùo Đ^{ìn}h, tôi l^à nh^é đ^òn v^ề k^ếch V^Ĩ H^ồ đã đ^òlc xem khi l^à Đà N^ẵng.

Ngày l^à ngoài trung, tôi đ^òlc g^óp ông C^ửn nhi^u l^{ần}. Ông ti^p tôi r^{ất} ân c^{òn} và thân m^{ít}, ông coi tôi là cán b^é nòng c^{ột} c^{ủa} ông và th^ứng g^ói tôi là chú.

Khi chào ông đ^ò vào Nam ông còn m^ỉi tôi và anh em u^{ng} bia và d^ùn tôi c^{òn} g^ì l^à ông c^ó liên l^{ạc} v^ề i ông. Đ^{ìn}c bi^t ông ti^p tôi và anh em l^à nhà khách, nhà g^ó l^{ập} tranh có b^é tràng k^ể r^{ất} s^{ài}.

Sau này, khi tôi đ^ã v^ề ph^ó t^{ín}g th^ứng, năm 1963 đ^òi di^un anh em ra chúc t^{ết}, ông v^ền ti^p tôi l^à ngôi nhà s^ố sài đó. Có m^{ột} chi ti^tt khi^ñn tôi c^{òn} d^ùng, đ^òlc b^éy t^o qua thái đ^ò ân c^{òn} ông dành cho tôi. T^{ết} năm l^ày, tôi đ^{em} m^{ột} bó hoa vào chúc t^{ết}. Khi tôi đ^{em} phòng đ^òi, có thi^úu t^{ín}g Lê Văn Nghiêm, t^o l^{inh} quân khu I l^à ông đ^òi bi^u chính ph^ó mi^{ền} trung đ^ã đ^òi t^o tr^úng c^ó đó. Đ^{ìn}c v^ề s^ĩ quan tùy viên c^{ủa} ông m^ỉi vào tr^úng, tôi v^ềi nói: anh m^ỉi thi^úu t^{ín}g và ông đ^òi bi^u vào tr^úng. Anh s^ĩ quan tùy viên l^úng túng th^ứa, tôi có trình nh^éng c^ó u^{ng} m^ỉi thi^úu tá. Tôi kh^{ông} ch^úu, nh^éng thi^úu t^{ín}g Nghiêm b^éo: Du^u vào tr^úng đ^ì, ch^óc ông c^{òn} g^óp toi đ^ò d^ùn công vi^c, v^ềy toi c^ó vào.

G^óp ông tôi m^ỉng l^ồm. Ông trách sao lâu quá tôi kh^{ông} ra thăm ông. Ông v^ền nh^é truy^{ền} ngày tôi l^à Qu^{ốc} Ng^ãi đ^ã ho^t đ^òng gi^p ông và v^ền g^ói tôi là chú. M^{ặc} tôi b^é đau b^éi m^{ột} cánh tay, có ng^óngi m^ách n^óu đ^òlc cao h^ó c^ó t^{ết} mà u^{ng} th^ứ nào cũng đ^ò. Bi^t ông có cao t^{ết} cho c^ó c^ó d^ùng, tôi nh^én ra xin và ông g^ói ngay cho 5 l^{ần}, m^{ặc} tôi u^{ng} có h^ón 2 l^{ần} đ^ã kh^ói. Tôi thi^y ông đ^òi v^ềi cán b^é c^{ủa} ông th^ứt ch^{án} t^{ình} n^{ên} ai g^óp c^{ũng} qu^ý m^{ìn}, trái h^ón v^ềi nh^éng tin đ^òn n^{ói} ông h^ách d^ùch quan li^êu.

Sau đ^òo ch^{án}h, ng^óngi ta g^ói ông l^à Út Tr^{ần}u vì ông hay ăn tr^úu. Nh^éng ông kh^{ông} ph^ói l^à con út, ông Ngô Đình Luy^{ễn} m^ỉi l^à con út.

Khi đóng t^oi nhà Dù Biên Hòa, ngay c^ónh qu^{ốc} l^à 1, vào m^{ột} bu^ci sáng Ch^ó nh^ét, tôi v^ềa ăn sáng xong thì th^ứy ngoài đ^òn canh nh^én nháo, l^àn ào. Tôi v^ềi ch^óy ra xem, th^ứy đ^òi t^{ín}g t^ong Tham m^{ìn} u tr^úng đang nói chuy^{én} v^ềi đ^òi tá t^o l^{inh} s^ố đoàn b^éng đ^òn tho^ti c^{ủa} đ^òn canh, và

binh sĩ đang h^ui h^u đ^{óng} súng đ^á s^ốp hàng cháo. Tôi chào đ^ái t^ửng, và đ^{óng} c^{òn} khi ông đang nói chuyⁿn v^ề i đ^ái tá T^ú l^ộnh.

- X^íng h^u, đ^ái t^ửng T^ú đây. Sao mày không d^ếy b^óo lính c^{òn}a mày v^ề y cà? Tao đi qua đây bao nhiêu l^ộn mà lính gác g^óp tao cũng không chào n^óa.

Không bi^{ết} đ^ái tá X^íng bên kia đ^áu dây tr^{ái} l^ội ra sao, ch^ỉ nghe ông nói:

- Thôi đ^ếc, k^ể t^{ôi} ph^ói d^ếy t^{ôi} nó.

Nói r^õi ông gác máy, quay l^ội nhìn tôi:

- Đ^ếi úy tên gì ?

- D^ếa th^ếa đ^ái t^ửng, tôi là đ^ái úy Du^{ân}, ch^ỉ huy t^ổng hành dinh s^ố đoàn 4.

- Tao đi qua đây nh^éu l^ộn mà lính gác th^ếy tao ch^ỉng bao gi^ờ chào c^{òn}.

- D^ếa th^ếa đ^ái t^ửng, anh em m^{ìn}h i đ^ái t^ử mi^{ền} Trung vào nêⁿ ít ng^óo i nh^én ra đ^ái t^ửng. Xin đ^ái t^ửng tha l^ội. Tôi s^ố nh^éc anh em ph^ói chào kính trong nh^éng bu^{ổi} h^uc t^ốp.

Th^ế là ông c^{òn}i vui v^ề ngay và b^óo:

- Thôi đ^ếc, ph^ói d^ếy t^{ôi} nó, r^õi ông h^ui l^ội tôi V^ề y ch^ỉ hôm nay Ch^ỉ nh^ét anh không đi ch^ỉi à ?

- Dù tôi là sĩ quan trung côa sô đoàn.

Khi ông vui, lính canh đã sẵn dàn chào, ông vui vui lên xe. Vì ông có đún đún cà phê Long Khánh nên ngày nghí hay lên thăm. Ông thường đi xe số 11 tí, mặc áo kaki và quần trún, đúi chapeau de Brousse nên anh em không biết là đúi tíng.

Sau tôi vào đúm canh, anh em sốt bù la nên phân trún là ngay khi ông vào đúm canh, anh em cũng không biết ông là ai.

Ông hỏi thöng nào là đúm trúng trung sì đúm trúng trú i Tòi đây, ông là ai? Gíi dây cho tao nói chuyùn vìi thöng Xòng coi, tao là đúi tíng tham mù u trúng đây.

Điúm trúng hoúng hùn, hò vào hàng phùc lính canh đúng dùy nghiêm trang. Ông cùm đún thoùi và cũng bùo tùng đài - Gíi cho tao nói chuyùn vìi thöng Xòng coi. Tùng đài sau báo cáo vìi tòi, tùng ai đúa nèn la Thòi đúng đún cha nùi, đúng đún ông thùt sùng là ăn cù đó (anh em vùn đúa gùi đúi tùng Tòn Thùt Xòng là ông Thùt Sùng). Ông cũng phù cù i, và bùo Tao mà đúa &, gùi ngay. Điúm trúng phùi cùm đún thoùi bùo tùng đài đúng là đúi tíng đó.

Tù đó, mùi sáng Chù nhùt, đún canh phùi cùt mùt binh sì có nhiùm vù đúng xa đù 300 thöng, đù đún xe đúi tíng. Trong này phùi giá sùng sùn, khi nghe tiùng còi báo hiùu là tùc khùc dàn chào.

Buún cù i nhùt là trong sù gâc có mùc ghi - binh sì X... Gâc đúi tíng. Tôi đúc cùng thùy buún cù i, nhùng khòng sùa, đù làm kù niùm, vì sù gâc chù trình tòi đúc hàng ngày mà thòi. Chùc là đún vù cù u Bình Lùi cùng bù la nhù vù y, nèn có lùn suýt xùy ra tai nùn.

Mùt hòm xe đúi tíng tùi cù u, thù xe lùa cùng sùp đùn. Thùy xe đúi tíng đùn, lònh gâc sù quá, vù i mù ngay cùn chùn xe đù xe đúi tíng đù. Cùng lùc & y, xe hùa chùt đùn, thù là xe đúi tíng chùy trùng, xe hùa chùy sau. Tài xù sù muùn chùt, may anh cùn vù nhù y xuùng lù, mù cùy chùn xe bèn kia, nèn xe đúi tíng chùy qua đùng an toàn.

Một năm vào ngày Tết, phái đoàn số đoàn 7 do đội tá Huỳnh Văn Cao hàng dến (tôi cũng là trong phái đoàn) lên chúc Tết đội trưởng. Ông tiếp rất niềm nở, và kể cho tôi nghe chuyện xảy ra vào ngày đeo chánh 11 tháng 11 năm 1960. Hôm ấy ông bộ trung tá Võ Văn Đông vào văn phòng ép, nhưng ông vẫn không chịu theo phe đeo chánh, và nói chính lính của tôi có thể thề mà thôi. Khi ra ngoài, tôi gấp đội tá Nguyễn Hữu Cố, là tư lệnh Quân khu I, cũng đến chúc Tết đội trưởng. Thấy tôi mang hoa, còn ông thì đi tay không, ông vẫn lấy bó hoa mà phái đoàn số đoàn 7 mang đến, rồi cầm vào chúc tôi.

Trưa ngày đeo chánh, các tướng lãnh và sĩ quan nhì tôi đội xóm với nhau nhỉ anh em. Tôi nhỉ ngày 10 Mùa Thu, làm trung đoàn trưởng trung đoàn 12, tôi lên chúc Tết đội tá Cao, sau đó xin phép ông về Sài Gòn thăm cha mình tôi. Ông cho tôi chai rượu và hộp bánh, nói đeo tay cha mình tôi, trong khi tôi đeo chúc Tết ông tay không. Ông còn đeo cincture cho tôi ở lại Sài Gòn đến mai mốt về.

Đến trung đoàn tôi có trung úy Loan đeo cincture đi học tham mưu ở trung ương đội h^uc Quân số ở Sài Gòn. Một hôm, trong khi ngồi trên xe GMC đi học, anh em nói chuyện huyên thuyên, và anh Loan nói câu nhỉ t^u nhì trai. Anh bộn ngập cunctum h^ui th^u th^u ba là ai? Anh buột miệng trả lời thi^u ba là Ngô t^ung th^ung, anh em c^hỉ vang. Thì là nha An ninh ghi công văn về cho tôi đeo theo dõi, và yêu cầu không cho đeo cincture s^ẽ gi^ả nh^ém v^ề gì quan trọng, không đeo cincture làm bộ tham mưu nhỉ đeo cincture s^ẽ đi học. Tôi làm mệt ván th^u lên Bộ Tổng tham mưu, trình bày đeo cincture s^ẽ là mệt sĩ quan có k^hỉ lu^ut, và khi đeo cincture s^ẽ th^ut ra câu hỏi cũng ch^ó có gì là vô phép, xin đeo i t^ung xét l^úi. đeo t^ung cũng đeo ý.

Đeo i t^ung ghi p^hat t^u i nh^é, hay các sĩ quan cao cấp, đeo vui vẻ và mày tao mệt cách t^u nhiên, vì ông là người cao tu^ui và cấp bậc l^ún, nên coi mệt ng^ói nh^é em út c^ha ông. Ai mà ông ghi b^éng cấp bậc mệt cách nghiêm trang, là ông buộn ng^ói đó.

Tết năm 1963, phái đoàn t^ung lãnh và sĩ quan cao cấp đeo cincture chúc Tết t^ung th^ung, tôi cũng đeo cincture trong phái đoàn. Khi t^ung th^ung vào phòng, có vẻ t^ung th^ung nào đeo i l^ún m^ú c^ha đeo i t^ung, ông ghi tôi và bảo: "Đu^u, mày xem t^ung th^ung nào dám đeo i m^ú c^ha tao"

Ông vẫn nói vẫn c^hỉ, và nói thêm:

"Chắc t^ung này muộn thay tao quá."

Vì d^ĩi tⁱⁿg ch^áa v^à, n^{ên} ch^áa ai dám v^à. Tôi ph^ái đⁱ g^óp tⁱⁿg v^à tⁱⁿg, đⁱ xem l^íi m^ũ. Ng^ói đⁱ nh^óm m^ũ, là trung tⁱⁿg D^{ân} Minh. Tôi xin đⁱ l^íi m^ũ, và ông nói:

- Ờ, moi đⁱ i h^ui r^õng.

Sau khi phái đoàn tⁱⁿg tá chúc t^{ết} ra v^à, đⁱ úy Hoàn, sⁱ quan tùy viên v^à y tôi, và ch^á vào phòng tⁱⁿg th^ờng. Tôi ghé xem, th^{ay} trung tⁱⁿg L^ý, thi^{ếu} u tⁱⁿg Đính, đⁱ tá M^ù u, trung tá Hùng, và thi^{ếu} u tá Xích (t^{en} tr^{ong} Gia Đ^{inh}), đang qu^{ay} m^{ột} d^ãc tr^{ong} c^á bàn c^áa tⁱⁿg th^ờng. Các v^à này nh^{án} danh là con cháu trong nhà, chúc t^{ết} riêng m^{ột} l^ín n^ha.

Hoàn nói v^ài tôi: "Anh xem ch^á có t^o cách g^ì, m^{ặc} quân ph^ác mà qu^{ay} tr^{ong} ch^íng qu^{ay}".

Tôi cũng nói: "M^ùy ông này đⁱt ông c^á vào chuy^{ển} đ^a r^õi, vì tôi nghĩ ông c^á đ^au có thích chuy^{ển} này".

Ngày 1-11-63 các ông L^ý, Đính, M^ù u là nh^{án} ng^ói đⁱu n^{ão} trong b^ó tham m^{ột} đ^ó chính, và chính ông L^ý đ^a xui trung tⁱⁿg D^{ân} Minh là Nh^à c^á ph^ái nh^ó c^á r^õ theo nh^à đⁱ tá Nguy^{ễn} Văn Quan, ph^á tá c^áa tⁱⁿg Minh k^è v^ài tôi.

Vào tháng 7-1963, đⁱ tⁱⁿg b^ó ung th^ờ ph^ái. Ngày đó, vi^c ch^áa tr^{ang} ung th^ờ ^v Vi^{ệt} Nam ch^áa t^{ết} l^ím, tⁱⁿg th^ờng ph^ái liên l^íc nh^ó tòa đⁱ s^ố M^ù lo li^{êu}, đⁱ ch^á đⁱ tⁱⁿg sang M^ù ch^áa tr^{ang}.

Hôm đⁱ tⁱⁿg đ^{ón} chào tⁱⁿg th^ờng đⁱ xu^{ất} ngo^{ài}i, chính tⁱⁿg th^ờng ra l^ính cho đⁱ danh d^ã dàn chào, và ti^p đⁱ tⁱⁿg lâu l^ím. Đó là ngo^{ài} i l^í, th^ờng thì đⁱ tⁱⁿg đ^{ón} g^óp tⁱⁿg th^ờng hay phó tⁱⁿg th^ờng cùng các b^ó tr^{ong}, ch^áa có v^à nào đ^{óng}c đ^{ón} v^à dàn chào. Thi^{ếu} u tá Cao Tiêu làm ^v văn phòng đⁱ tⁱⁿg (sau là đⁱ tá Cao Tiêu, c^ác tr^{ong} c^ác tâm lý chi^{nh} n) k^è v^ài tôi đⁱ tⁱⁿg v^à k^è l^íi:

"Ông đ^{óng} đ^{óng}c tⁱⁿg th^ờng đ^{ón} r^õt trang tr^{ang}, và hai ng^ói ôn l^íi chuy^{ển} x^áa. Đ^{óng} bi^{ết}, tⁱⁿg th^ờng nói, đⁱ tⁱⁿg kh^{ông} c^{òn} m^{ột} già nh^ó tⁱⁿg th^ờng, mà ông thì vì tr^{ang} trách ít có d^ãp v^à thăm m^{ột}

nên ông mong s>m đ>c v> h>u đ> ph>ng d>ng m>i già. Ông tháo chu>i tràng h>t mà ông đang đeo đ>a t>ng đ>i t>ng, mong đ>i t>ng chóng bình ph>c đ> v> ti>p t>c lo cho quân đ>i."

Ông nói ch> đ>t ch>c quy>n t>ng tham m>u tr>ng mà thôi, ý mu>n đ> đ>i t>ng rõ là ông v>n mong đ>i t>ng v> l>i ch>c v> cũ. Anh Tiêu nói đ>i t>ng r>t c>m đ>ng v> c> ch> c>a t>ng th>ng (đ>i tá Tiêu hi>n > Orange County, California)

Đ>c bi>t có m>t c> ch>a h>y bao gi>, là khi đ>i t>ng ra v>, t>ng th>ng ti>n chân đ>i t>ng ra đ>n t>n xe, b>t tay đ>i t>ng, đ>i khi đ>i t>ng lên xe, ông còn cúi đ>u chào tr>ng c> khi xe lăn bánh. Khi tr>l>i văn phòng, ông có v> bu>n r>u.

Đ>i t>ng ch>a b>nh > M> lúc đ>o chính x>y ra. Sau m>t th>i gian ông v> l>i, vì b>nh tình không thuyên gi>m. Đ>i tá Tr>n V>nh Đ>t là ph> tá c>a trung t>ng Trung, t>ng c>c tr>ng t>ng c>c Chi>n tranh chính tr>d>c trách v> tù binh, k> v>i tôi:

"Khi đ>i t>ng v>, đ>i tá ra đón, sau luôn đ>n thăm ông, và ông r>t đau xót v> vi>c các t>ng lãnh đã gi>t t>ng th>ng. Ông nói: "M>y th>ng t>ng này làm sao lãnh t> đ>c mà cũng đòi .. có th>ng nào ch>u ph>c th>ng nào đâu. T>i nó gi>t ông c> thì sau này t>i nó s> h>i h>n. Tìm đâu đ>c ng>u i yêu n>u c> và can đ>m nh> ông Di>m, nghĩ đ>n ông tao mu>n khóc".

Đ>i t>ng còn lôi > trong c> ra chu>i tràng h>t do t>ng th>ng t>ng, mà ông luôn đ> trong ng>u i (đ>i tá Đ>t đ>a ch>t > Vi>t Nam)

Đ>i t>ng đ>c vinh thăng th>ng t>ng (5 sao), v> th>ng t>ng duy nh>t c>a quân đ>i Vi>t Nam C>ng H>a, tr>ng khi t>n vào cu>i tháng 10-1964. Nghe nói khi mai táng, gia đình đã chôn theo đ>i t>ng c> tràng h>t mà t>ng th>ng đã t>ng